Közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*) – egy megfigyelés, néhány következtetés

Endes Mihály
endesm@freemail.hu

Abstract

The author received a photo showing the bloody and distorted bodies of at least 15-20 bats in the Eastern Carpathians (Bicaz Ardelean Pass) in Romania in September 2012. Collecting and identifying 10 those specimens still laying there became possible only on 28th September out of which only 6 were identifiable. The identification resulted in six males of *Eptesicus serotinus*. However, the cause of death was not possible to clarify following the condition of bodies belonging to animals which were probably killed during hibernation. After reviewing relevant literature, communal hibernation is very rare in this species in mountain cliff cracks. On the other hand, this bat regularly stays in buildings all the year round. The Pass and its surroundings are under legal protection since at least 30 years and all European bat species are enlisted in Bern and Bonn Conventions as well as in several appendices of the EU Habitat Directives.

A romániai Keleti-Kárpátokban, kb. 600 m tengerszint feletti magasságban található, mészkőfalú Békás-szorosban 2012 tavaszán (március 15.) történt nagyobb számú denevérirtásról kaptam fél évvel később, fotóval is bizonyított információt az észlelőtől, Tóth Marianntól, aki 15-20 vérben úszó összezúzódott testű példányt látott egy csoportba gyűjtve a sziklafal még hófoltos tövében. Magam szeptember 28-án jutottam el a helyszínre, s ekkor még ugyanott 10, igen megviselt állapotú tetemet láttam, amelyek közül 6-ot begyűjtöttem a meghatározás reményében. 30-40 m magasságú, zömmel függőleges sziklafalakban, azoknak főként földközeli, patakparti zónájában számos repedés, hasadék (valószínűleg apró barlangokba nyílók is) látható. Lakott területek a szorostól légvonalban 3-4, továbbá 25, illetve 30 km-re fekszenek.

A faji meghatározás mindegyik esetben sikerült, s az összes példány közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*) adult hímjének bizonyult a metrikus és fogképletek, továbbá a testi bélyegek alapján, amelyek kivétel nélkül átlagérték körülinek adódtak. A nagyszámú irodalmi adat áttekintésekor megtudjuk, hogy ez a denevérfaj egész élete során alapjában véve épületlakó, azaz emberi építményekben szaporodik és telel is. E tény ellenére a Mediterráneumban előfordul hímek nyári „hűsölése" karsztbarlangokban. Vonulóútjaik rövidek, földrészünkön maximum 330 km. Ismert, hogy a hímek telelni is felkeresnek barlangokat. Ez azonban távolról sem tekinthető általánosnak, sőt inkább ritkaságszámba megy, és ilyenkor a bejárathoz közel helyezkednek el, azaz számos más fajjal szemben nem igénylik a mély járatokat. Ez a periódus egyébként feltűnően hosszú: a telelés szeptember végétől, október elejétől kezdődik és általában május elejéig (egyes megfigyelések szerint március végéig, áprilisig) tart. Az a tény, hogy mind az idegen, mind saját fajtársaival szemben rendkívül agresszív, megmagyarázza azt is, hogy az esetek döntő többségében miért csak egyesével vagy néhányan találhatók ilyenkor együtt.

Ha ezek után végiggondoljuk a székelyföldi észlelést és az abból levonható következtetéseket, megállapíthatjuk, hogy a tragikus véget ért 15-20 egyedből álló – szokatlanul nagy – társaság valamely kényszerhelyzetből kifolyólag választotta azt a telelőhelyet, amely ember számára felfedezhető és elérhető pontot jelentett. Továbbá az elképzelhetően fennálló helyszűke és a következményes marakodás még feltűnőbbé tehette a

„rejteket”, amelyben mindennek ellenére szerencsésen épségben kitölthették volna a teljes periódust. Szomorú apropó, hogy a Békás-szorost immár legalább 30 éve természetvédelmi területté nyilvánították, valamint az a tény, hogy Európa összes denevérfajára nemzetközi védelmet szavatol a Berni Egyezmény, a Bonni Egyezmény, valamint az Európai Unió Élőhelyvédelmi Irányelv több függeléke. Mi, emberek írni és olvasni is megtanulunk, a denevérek „csak” élni szeretnének…

1. fotó: Közönséges késeidenevér telelőhelye a Békás-szorosban, Székelyföld (Fotó: Endes M.)
Photo 1. Hibernating site of *Eptesicus serotinus* in Békás Pass in Székelyföld region (Photo: M. Endes)

2. fotó: Az elpusztított példányok maradványai (Fotó Endes M.)
Photo 2. Rests of killed individuals (Photo: M. Endes)